

De man uit de Aarde aards

**FIGUURLIJKE SCHETS
VAN ENIGE
GEESTELIJKE BEVINDINGEN**

of

**de gewone wijze op welke
God zondaren van grond en
staat verandert.**

Door

E. V. H.

Uitgave 26 februari 1739

Alsmede een echt bevindelijke

VERHANDELING

over

JOHANNES 6 VERS 67- 68

Door J.B.

Gedrukt door den uitgever, 1771

H. ten Hoove, Utrecht

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015**

FIGUURLIJKE SCHETS
van enige
GEESTELIJKE BEVINDINGEN

Een zeker persoon, genaamd, *Uit de aarde aards*, woonde in een zeer oud vervallen huis, waarvan de muren gescheurd, gebogen en in een desolate toestand verkeerden; zodat het niet meer was dan een afgekeurde afbraak: hierin leefde nu de genoemde *Uit de aarde aards* en dit huis was zijn eigendom.

Nu gebeurde het op zekere tijd, dat een bekwaam architect dat huis voorbijging en het met een kundige beschouwing onderzocht en zich verwonderde, dat het nog bewoond werd, vanwege het gevaar dat de inwoner boven het hoofd hing, nl. om bij de minste onweersbui in elkaar te storten en daardoor de inwoner onder de puinhopen dreigde begraven te worden.

Hij klopt, met innerlijke liefde voor zijn naaste vervuld aan de deur; de man van het huis deed zelf open en vroeg de architect wat zijn boodschap was, die hem antwoordde: de reden van mijn aankloppen is verwondering, vrees en liefde over, voor en tot de bewoner van deze gevaarlijke woning. Het verwondert mij, dat er iemand zich nog in dit huis durft te vertrouwen, want ik vrees dat het onverwachts zal instorten; ik heb echter uw behoudenis en veiligheid lief, daarom raad ik u dat gij een veiliger schuilplaats tracht op te sporen.

Hierop antwoordde de bewoner van dit bouwvallige huis: mijnheer, gij hebt wel een zwaar hoofd over mij, doch ik heb die bekommernis niet over mijn woning, ik heb er al mijn leven in gewoond; ja ik ben erin geboren, en ik ben er zo in gewend, dat ik niet gaarne zou willen verhuizen. En het te vernieuwen staat mij ook niet aan, dat kost mij teveel geld; ook heb ik goede hoop, dat het mijn leven lang nog wel zal blijven staan.

Hierop antwoordde de architect: wel man, merk toch op uw gevaar, ik zeg het u uit liefde en tot uw behoud; ziet gij dan niet die scheur daar in de zijmuur, van boven tot onderen toe; de verzakking en de overhelling van de voorgevel; die gaten in het dak; die wormgaten in de bijna vergane balken en zolders; die naar buiten uitwijkende en gebogen achtergevel en die algemene verzakking van de vloer; om nu niet te spreken van de ongeschiktheid en van de vele gebreken van de vertrekken, binnendeuren, ramen, spijskamer, provisiekelder enz. Immers is er deur noch raam, die goed sluit in het gehele huis, en de ruiten zijn zo verweerd alsof ze van hoorn gemaakt waren, zodat men er overdag niet goed door zien kan; en om mijn hart recht uit te spreken, geloof ik niet, dat gij nog ooit hebt laten schoonmaken, zolang gij erin gewoond hebt; want zo wat uitstoffen in het najaar, dat rekenen nette mensen, die hun huizen niet laten verwaarlozen, niet voor werkelijk schoonmaken en reinigen.

In een woord, goede man, ik ben beducht, dat als bij nacht eens een zwaar onweer ontstond, terwijl gij in uw slaap zorgeloos neerligt, uw huis op uw lichaam zou neerstorten en u in die ure, waarin gij dit allerminst verwacht, in uw gerustheid zult omkomen.

Hierop antwoordde de man wederom: Hoor eens mijnheer, ik weet dat mijn huis oud en in geen beste staat meer is, alsook dat ik niet één van de zindelijksten ben, doch ik denk aan het spreekwoord: de krakende wagens lopen het langst; en ik geloof dat ik, daar ik al heel lang in dit armoedige huisje gewoond heb, er nog wel langer in zal kunnen wonen. Daarna scheidden zij van elkaar.

Kort daarop besloot de bewoner zijn huis eens hier en daar na te zien. Hij bestreek de deuren en gaten in de muur met wat losse kalk en daar waar het verzakte, zette hij er hier en daar een stut onder; hij schilderde het wat van buiten en knapte de voorgevel, kozijnen, vensters, boven- en onderdeur wat op, zeggende bij zichzelf dat er nu niemand iets op zou te zeggen hebben.

Maar wat gebeurt er? De eerder genoemde architect, opnieuw voorbij komende en ziende, dat er enige verandering aan het huis geschied was, klopte andermaal aan de deur; de man van het huis goedsmoeds zijnde, deed open en dacht nu meer dan hij zeide, verwachtende geprezen te zullen worden, omdat hij zo zijn best had gedaan om zijn huis wat op te knappen. Maar de architect, die een zeer bekwaam en oordeelkundig mens was, zeide: O mijn vriend *Uit de aarde aards*, gij hebt wel iets gedaan aan dit huis, maar uit dit uw doen blijkt duidelijk, dat gij mij niet hebt verstaan, want het is alles slechts lapwerk en kladschilderen; het zal u inderdaad niets helpen, hoe schoon het ook voor de dag moge komen.

Het is waar, hier en daar hebt gij er een stut onder gezet, omdat het bouwvallig al te zeer in het oog liep, maar de grond waar de stutten op steunen, is niet vast en goed. Het is op zijn best genomen droog zand, moeras en puin, en dus onbekwaam om er iets van enig gewicht op te vertrouwen, veel minder een geheel gebouw, waarin men zich met zijn leven en al zijn goederen aan komt toe te vertrouwen. Wees echter nogmaals gewaarschuwd, dat bij een onverwachte orkaan of vliegende storm uw huis gevaar loopt met stutten en al in zal storten, terwijl de onvaste grond zich zeker zal begeven, en dan zal de val waarlijk zeer groot zijn. Dit gezegd hebbende wenst de architect aan de bewoner het goede toe, en daarmee nam hij afscheid.

Kort na deze ontmoeting ontstond er een zwaar onweer, vergezeld met zware plasregens en stormwinden, en dat wel in het akeligste van de nacht, zodat *Uit de aarde aards*, met ontsteltenis wakker werd, terwijl het bed, waarop hij lag als het ware schudde van het geruis en gekraak, veroorzaakt door de donderslagen, de stormwinden, hagel en plasregens.

Nu gedacht hij aan die wijze en welmenende raad van de architect en zijn getrouwe en noodzakelijke waarschuwingen en riep hij uit: *O wee mij, want ik verga!* Menende niets anders dan in die nacht om te komen en onder de puinhopen te moeten sterven. Echter, het onweer bedaarde wat, en met smart verlangde hij naar de dageraad; zo spoedig hij kon begaf hij zich dan naar die architect, hem nu bekennde, dat hij gelijk had en dat het tegen zijn verwachting was dat hij in de nacht niet was omgekomen vanwege het verschrikkelijke noodweer, dat op zo verschrikkelijke wijze had gewoed. Hij vervolgde: wat zal ik nu doen? Ik vertrouw mijzelf nu geen ogenblik meer in het huis, ik ben radeloos, want ik heb geen geld om een nieuw huis te bouwen, nog veel minder te kopen. Och mijnheer architect, wat staat mij nu toch in dezen te doen, waar zal ik hulp en uitkomst vinden?

Hierop antwoordde de architect, ziende zijn verlegenheid: wel man is het u waarlijk ernst, zo is er wellicht voor u nog wel uitkomst; zo het althans mocht blijken, dat het geen morgenwolk is, want daar is een aller-goedertierenst en zeer vermogend Heer, die er behagen in heeft, mensen die in zulk een verlegenheid zijn als gij, gaarne helpt en uitredt, zelfs zonder onderscheid, hoe men tot zulk een ongelukkige toestand gekomen is; hetzij door verkwisting, dronkenschap, aartsgezindheid of ook dat hun voorouders hen in zulk een armoedige staat hebben gebracht, hun niets nalatende dan een erfenis van tienduizenden talenten schulden. Daarom, al is het dan ook, dat gij

onder dezulken behoort en u zichzelf aanmerkt als een der voornaamste, welaan dan, ga of kruip zo goed als gij kunt naar die goedertieren en allerrijkste heer toe, die niet ver is van een ieder van ons en klaag hem uw nood, toon hem uw verlegenheid en verzoek hem om hulp want nog nooit heeft hij iemand geweigerd, die tot hem kwam, maar hen altijd met liefde geholpen, zelfs zonder aanneming des persoons. Docht ik zeg u tot waarschuwing – opdat het u niet afschrikke, nog moedeloos mocht maken – dat het wel eens zou kunnen gebeuren dat hij u in het eerst wat in verlegenheid liet en u schijnbaar wat hard behandelde; maar geen nood, zo gij maar blijft aanhouden om uw bekommering hem te vertellen en uw armoede hem te vertonen, hij zal dan zeker op de een of andere tijd u helpen en in gunst tot u komen: daarom verbeid hem, ofschoon hij mocht vertoeven, en houd aan, tijdig en ontijdig, volhard in uw verzoek, verblijd u in de hoop en wees geduldig in de afwachting. Want die heer is zo vol van goedertierenheden, dat het hem onmogelijk van zijn hart kan om iemand, die zonder ophouden zijn nood hem bekendmaakt en om zijn gunst en hulp aanhoudt, van de hand te wijzen en in zijn verlegenheid te laten omkomen.

Ik zou u verschillende mensen kunnen noemen, die er ondervinding van hebben; hier in de stad wonen er zelfs nog velen aan wie die goedertieren heer zulks gedaan heeft, niettegenstaande zij voorheen zeer slecht van leefwijze en gedrag zijn geweest; gij zou het uit hun eigen mond nog wel kunnen horen of uit de mond van hen die hen zeer goed kennen en ook voorheen gekend hebben; als onder anderen

1. Op die Gracht woont een heer, die voorheen een heersende grootsheid des levens najaagde en die bovendien zeer trots was.
2. In die Steeg woont er een, in wie een verfoeilijke en een ondraaglijke drift heerste, en bovendien overal zijn waanwijsheid uitbazuinde.
3. Op die Gracht woont er een, die door allerlei ijdele dartelheid beheerst werd, gepaard gaande met diepste onkunde, ja zelfs tot beschamens toe.
4. In die Straat woont er een, die in hoge mate de afgod der gierigheid diende, in dier voege dat het hem smartte zo hij ooit iets niet onder de markt betaalde.
5. Op dat Kerkhof woont er een, die onverzettelijk, ja onredelijk op zijn eigen gevoelens stond, hoe verkeerd en ongegrond, die ook waren, zodat hij zich dikwijls niet ontzag Gods volk en zaak te bespotten.
6. Op dat plein woont er een, die zich vroeger in wellust baadde, ja uitblonk als een der voornaamste onder hen; en deze allen heeft hij geholpen toen zij in nood zijnde tot hem kwamen.

Ja zelfs hoereerders, dieven en moordenaars tot inkeer komende, heeft hij uit de gevangnissen en van de dood verlost. En daarom ook gij, laat hem niet gaan voor hij u geholpen heeft; en des te minder, daar gij zulk een wolk van getuigen voor u hebt. Doch zie toe, dat gij niets voor hem verzwijgt en onderzoek u ernstig of gij inderdaad wel zo arm zijt, als gij hem nu zegt te zijn; want hij onderzoekt zeer nauw, en zo hij ontdekte dat gij nog enige goederen had, die gij voor hem verborgen hield, hij zou u als een bedrieger ontdekken en beschaamd maken, en u ook niet helpen eer gij geheel en al arm geworden zijt.

Met dit bericht nu ging onze verlegen *Uit de aarde aards*, naar die goedertieren heer, hem op het aller-deemoedigst zijn nood ben begeerte voorstellende zeggende:

“Ach, mijnheer, ik ben een man, genaamd *Uit de aarde aards*, en ofschoon mijn naam met mijn inborst zelfs van mijn jeugd af overeenstemt, zo moet ik voor u bekennen, dat ik een arm man ben, die niets in de wereld heeft, dan hetgeen ik hier gaande en staande voor u met mij omdraag, uitgezonderd een hutje dat zo oud en vervallen is,

dat er geen repareren meer aan is, en ik vrees, dat het met de minste onweersvlaag geheel in elkaar zal storten; ja mogelijk wel eens onverwachts, zelfs bij stil weer, gelijk ik van zulke gevallen wel meer gehoord heb. Nu was mijn hartelijke bede en verzoek tot u (naardien ik gehoord heb dat gij groot, machtig en rijk zijt, ja dat gij zo onafhankelijk zijt dat gij zelfs de grote vorst der aarde niet naar de ogen behoeft te zien, dat gij daarbij veel verstand en wijsheid bezit en gezet zijt op waarheid, rechtvaardigheid en heiligheid, hatende, toornende en ijverende tegen het kwade en nochtans ook zijnde vol liefde en barmhartigheid) dat het toch goed zij in Uw ogen, mij uit mijn diepe verlegenheid en groot gevaar te helpen, want ik heb gehoord dat het uwe goedertierenheden en barmhartigheden alleen zijn, dat ik nog in mijn hutje woon en dat het tot nog toe niet is ingestort.

Och mijnheer, ik vrees dat mijn huis mijn doods-kist nog eens worden zal, en ik moet bekennen dat een menigte van samenlopende wonderen de oorzaken zijn, dat het tot hiertoe is staande gebleven en op dit ogenblik nog staan blijft. O, zie mij in mijn ellende aan, waarin ik verkeer.

Want in mijn huis ben ik, vanwege de deerlijke toestand, geen ogenblik meer zeker noch gerust, wegens het gevaar des doods dat ik bij instorting heb te duchten. Ik ben onmachtig om de oude opstal op mijn eigen kosten of met mijn eigen krachten af te breken, veel minder om daarna op dezelfde plaats een nieuw huis te bouwen. Want ik ben, met mijn voorouders, in die armelijke staat gebracht, doordat zij een onnoemelijk kapitaal hebben doorgebracht met allerlei ijdele verkwistingen, welk gedrag mij niet heeft afgeschikt, hoewel het mij dikwijls door goede vrienden en getrouwe raadslieden onder het oog is gebracht; maar integendeel, ik ben tot hiertoe op hun voetpaden (waarover ik mij nu schaam) blijven voort wandelen. Ook zou ik mij nu niet tot u hebben durven begeven, hoezeer mijn toestand mij ook drukt, om hulp en bijstand van u te begeren (wetende dat gij rechtvaardig zijt en een wreker van het kwade) was het niet dat ik van een zeker architect bericht kreeg van uw grote en ondoorgrondelijke goedertierenheid, zodat, zeide hij, ook zulk rampzaligen als ik ben wel meer door u geholpen zijn geworden; daarom is dan ook nu mijn bede, o mijnheer, dat gij u mijner moge ontfermen”.

Doch hierop was het antwoord van die heer, hoe goedertieren anders ook, zeggende: “Hoe? Komt gij nu tot mij, nu gij in nood verkeert, daar gij, zolang gij geleefd hebt, omtrent mij als ik u op de weg ontmoette nooit eerbied noch achting betoond hebt? Immers op mijn best genomen had gij niet meer voor mij over dan een flauwe groet, en een gedwongen en harteloos compliment. Komt gij nu tot mij, nu gij nergens anders heul noch hulp kan vinden? Ga nu ook tot uw losbandige gezelschappen, daar uw verijdeld en verdarteld hart zo aan verslaafd en achteraan kleefde; laten deze u nu ook helpen”.

Dit horende viel onze arme en verlegen man met zijn gezicht ter aarde en bleef enige tijd als verstomd en zijn mond niet opendoende, voor de voetbank van die heer nederliggen. Eindelijk wat tot bedaren gekomen zijnde, kwam hem in zijn hart om naar de architect te gaan, hetgeen hij dan ook deed, terwijl hij bij het afscheid nemen van die heer het volgende zeide: “Ach mijnheer, ik ben uw gunst en hulp duizendmaal onwaardig, en gij zijt in dit uw spreken rechtvaardig”. Daarna verwijderde hij zich met een zucht. Toen hij nu bij de architect was gekomen, klaagde hij hem zijn nood en vertelde hem hoe hij gevaren was; doch de architect zeide: dat komt mij niet onverwachts voor, ook heb ik u dit zelf reeds gezegd, daarbij voegende, dat, wanneer zulks mocht voorvallen, gij u daardoor niet moest laten afschikken; wel aan dan, ga er

deze dag nog eens weer heen en zoek zo goed als gij kunt aan te houden en aan te dringen op zijn goedertierenheid en zie hier, daar is een boekje, lees er wat in, want dat is u ten uiterste noodzakelijk, omdat de voorname inhoud is de wijze waarop en de oorzaken en redenen waarom die goedertieren heer degenen wil helpen, die zo en niet minder ellendig zijn als gij zijt, en die ook op dezelfde wijze hun goed hebben doorgebracht als gij. En om u de waarheid te zeggen, dat boekje behelst een testament, waarin verklaard wordt, dat die goedertieren heer met zijn eigen en enige zoon het eens geworden is, met volkomen onderlinge toestemming, om zulke ellendigen als gij zijt te willen en te zullen helpen; onder voorwaarde echter, dat de zoon een zeer zwaarwichtig werk op zich nam om uit te voeren, hetgeen ook door de zoon is verricht tot het uiterste genoegen van zijn vader. Deze goedertieren vader nu is dezelfde die gij nu reeds hebt ontmoet; daarom als gij tot hem gaat, dring dan vooral aan op zijn vrijwillige en grote goedertierenheid, die onberouwelijk is; en ook op zijn vrijwillige eed, die hij gezworen heeft, dat hij zich over zulke ellendigen wil ontfermen en zijn hand ter hulp van hen wil uitstrekken. Doe tevens zo goed als gij kunt ook uw beklag aan zijn zoon, die toch altijd bij hem is en de voorspraak bij zijn vader is, door en om wiens wil de vader alleen zijn gunst en hulp bewijst aan allen die hij ooit of immer hielp en nog helpen zal.

Aldus door die architect gezonden zijnde en onder het doorbladeren van dit boekje, waar hij zijn hart gedurig bij zocht neer te leggen, besloot onze arme man om wederom naar die goedertieren heer te gaan, en dit deed hij dagelijks, ja vele malen op iedere dag, zelfs ook wel eens ter middernacht; en alhoewel hij enigen keren zonder antwoord weer heen moest gaan, zo gebeurde het echter eindelijk op het lang aanhouden en bij het aandringen op hetgeen die zoon als bij contract op zich genomen had, ten goede voor en in de plaats van zulke ellendigen; dit aanhoudend smeken ging ook gepaard met nu en dan een ootmoedig oog op de zoon van die goedertieren heer te slaan; zo gebeurde het dan ten laatste dan deze arme man een gunstig antwoord kreeg, doch mits dat hij in deze navolgende voorwaarden moest inwilligen n.l.:

Vooreerst, dat al wat tot het afbreken van het oude vervallen huis behoorde, die goedertieren heer zelf zou laten doen, en dat wel zoals het hem behaagde. En dat niet alleen ten aanzien van de middelen waardoor, maar ook ten aanzien van de tijd wanneer zulks, en de wijze waarop dit zou geschieden.

Ten tweede, dat ook niet de minste schuld, die de arme man had, door hemzelf zou mogen betaald worden, noch door eigen arbeid, noch door eigen geld, dat hij mogelijk nog meende te bezitten, maar dat alle betalingen in deze, op het grootboek van die goedertieren heer zouden betaald worden, door het opbrengen van voldoende contanten uit de schatkist van de enige zoon van die heer, welke contanten ontsproten zijn uit hoofde van verdiend arbeidsloon in vorige dagen, volgens het eerder gemelde contract, tussen die heer en zijn zoon gemaakt

Ten derde, dat ook het opbouwen van het nieuwe huis, alleszins naar het genoegen van de arme man een welgevallen nemen, en wel zonder enige uitbeding, om dit of dat vertrek zo te willen hebben. En dat niet alleen ten aanzien van de hoogte, de breedte de lengte of de diepte; maar ook ten aanzien van de gemakken en het uitzicht dat eraan gegeven zou worden.

Ten vierde, dat de arme man altijd tegenwoordig zou moeten wezen van de dag af dat het oude huis afgebroken zou moeten worden, tot de dag toe van de gehele voltooiing van het nieuwe huis, dat op dezelfde plaats zou gemaakt worden.

Ten vijfde, dat die heer na de vernieuwing van het gebouw de bewoner vrije reparatie zou schenken zodat hij dat zelfs niet zou mogen doen, noch op eigen kosten,

noch in eigen persoon; op verlies van de vrede voor een tijd, en dat het eigen werk dat hij te eniger tijd zou willen doen, aanstonds weer afgebroken zou moeten worden en verklaard worden maar broddelwerk te zijn. Dit alles onderschreef de arme man eigenhandig, zeggende: Uw wil geschiede, mijnheer, uw bevelen zal ik in acht nemen, ach, dat mijn wegen gericht werden om uw inzetten te bewaren.

Van stonde aan werd nu door tussenkomst van die goedertieren heer de oude opstal van het dak tot aan de fundamenten afgebroken. Om dit echter met enige orde te verhalen, zo weet dat dit als volgt toeging:

Ten eerste werd het dak van het oude huis afgenomen en op een breed plein geworpen, hetgeen de bewoner, dat ziende in verwondering deed uitroepen: ik dacht, ofschoon niet van het beste soort, het echter toch ook niet een van de slechtste daken was, maar nu zie ik, dat het niet waard is om een dak genaamd te worden, daar het slechts bestaat uit een hoop verrotte en op elkaar geplakte vijgenbladen, die bij de minste aanraking als stof verstuiven en in stukken breken, zodat het slechts waard is om weggeworpen te worden.

Ten tweede werden de wanden, zo van de zolders als van de kamers, benevens de daarin liggende balken en ankers weggebroken; waarbij de man moest bekennen dat hij nooit de minste indruk gehad had van het stof en vuil, dat nu onder het afbreken en bij het zonschijn te voorschijn kwam; en dat wel kamer in kamer uit, zodat het stof voor zijn gezicht en ademhaling zelfs hinderlijk was; terwijl ook de balken vermolmd en de ankers verroest waren; waar nog bijkwam dat men bij het afbreken gehele nesten van onrein gevogelte in de wanden verstoken vond.

Ten derde werden de fundamenten bloot gelegd en gereinigd, waarbij zich zulk een vuile reuk verspreidde, dat vervuilde etterbuilen, niet meer stank kunnen geven dan deze stinkende grond deed, zodat ieder die voorbijging, wiens reukzenuwen gezond waren, moest uitroepen: foei, wat een gruwelijke en besmettelijke lucht is dit. Er zaten ook in die vervuilde moerasgrond een menigte van vergiftige ongedierte, als slangen, padden, hagedissen en allerlei addergebroedsel; zodat onze bewoner er niet alleen schrik en ontsteltenis van kreeg, maar ook hartkloppingen, flauwtes en andere toevallen, doordat zijn hart door de stank en het gezicht van dat alles bevangen werd.

Aangaande nu de opbouw van het nieuwe huis, werd na de reiniging van het fundament (dat bestaan had uit palen en planken van Amoritische en Hettitische boomstammen) een nieuw fundament dat nu bestond uit een rotssteen, die de volkomen breedte had, ja breder zelfs dan het nieuwe gebouw behoefde, opdat er nooit geen doorzakken of instorten meer zou te vrezen zijn; hetzij oostwaarts; hetzij westwaarts, noch zuidwaarts, noch noordwaarts; hetzij de binnenmuren; hetzij de buitenmuren.

Op welk fundament (hetwelk een uiterste hoeksteen en die zo glansrijk was, dat de sierlijkheid en de heerlijkheid ervan, het gezicht, van allen, die het zagen, bekoorde en verrukte) het eerste vertrek gemetseld werd, zo schoon en heerlijk dat het waard was een voortreffelijk werk genaamd te worden; en dat te meer, omdat het afgezonderd werd, om daarin de ziel te onderwijzen in de oefening van het zaligmakende geloof, waarvan het uiteinde is een eeuwige gelukzaligheid der ziel.

Dit had vooral ook betrekking op onze bewoner, want hij kreeg daardoor vrijmoedigheid tot God en verzekering van zijn geestelijk kindschap, ja het maakte hem daardoor deelgenoot aan de gerechtigheid van Christus en welbehaaglijk in de ogen Gods; in één woord, het reinigde zijn hart, het rechtvaardigde hem voor God, en

het bracht hem vrede in zijn consciëntie, ja het stelde hem in zulk een geluksstaat, dat hij hier aanvankelijk reeds zalig was, en een erfwachter werd van het eeuwige leven.

Boven dit eerste vertrek werd er nog een tweede opgetrokken, dat bestemd was tot een onderwijsplaats van deugdoefening, opdat zijn toenemen in de genade openbaar mocht worden, in kracht en sterkte om te kunnen strijden tegen alle zware en moeilijke dingen om die te overwinnen; tot er een naam van hem zou uitgaan, dat hij een deugzaam en goed man was geworden; alsook dat hij ijverig zou zijn in de betrachtting van alles wat de christen betaamt, doende alles wat met Gods wet overeenkomt, brengende vruchten voort van geloof en bekering waardig.

Bij dit vertrek werd nog een derde kamer gevoegd, die werd afgezonderd tot een oefenschool in de vordering der kennis van goddelijke en hemelse zaken, voornamelijk bestaande in de christelijke voorzichtigheid en bescheidenheid, en die tot voorwerp had het leven en de wandel van de bewoner alsook die van zijn naaste; waar hij geleerd werd voorzichtig en bedachtzaam met zijn naaste om te gaan, opdat hij deze niet tot aanstoot noch ergernis zou zijn, maar hen zoeken te winnen voor het Koninkrijk Gods, of te bemoedigen en te versterken, naar dat zij gesteld mochten zijn; hetzij nog van God vervreemd of nog zwak in het geloof zouden zijn, hetgeen door Salomo genoemd wordt: de wetenschap der heiligen (Spr. 9:10). Op de binnenmuur nu van dit vertrek werd met het oog op wat in deze kamer verricht werd, door een goede vriend van onze bewoner een spreuk geschreven namelijk deze: Praktikale kennis van Gods wil.

Boven deze kamer werd nog een vierde verdieping geplaatst, geschikt om zich daar in de christelijke matigheid te laten onderwijzen, een oefening voorwaar, – naar het oordeel van die goedertieren heer, van wie wij voorheen meermalen gewag hebben gemaakt – mede ten uiterste nodig.

En dat niet alleen ten opzichte van verstand en kennis, want men moet ook wijs zijn met matigheid (Rom. 12:3) en wel daarin bestaande dat men zijn eigen zwakheid en gebreken kent en erkent, dat men zich niet verheft boven anderen, en dat men zich bezighoudt met de kennis der dingen die ter zaligheid nodig zijn, zonder dat men echter wil indringen in dingen die God verborgen wil houden (Deut. 29:29).

Maar ook betreffende het uitwendige en het lichamelijk leven, terwijl de matigheid die christelijke deugd omhelst, waardoor men zich onthoudt van die dingen, waardoor men van zijn behoorlijke plicht wordt afgehouden. Aldus ontving dan onze bewoner onderwijs:

- Ten eerste, nopens de zedige matigheid, die niet alleen in het gewaad moet blijken, zodat het noch naar hovaardigheid, noch naar lichtvaardigheid gelijk, maar die ook te betrachten is in woorden, die men spreekt, waardoor men zich wacht voor vele woorden te gebruiken, in welke veeltijds de overtreding niet ontbreekt, maar dat men zijn lippen weerhoudt en traag is tot spreken.
- Ten tweede, nopens de matigheid in het gebruik van spijs en drank en dat hij zich zou wachten daarvan meer te gebruiken dan nodig en tot versterking en verkwikking van het lichaam vereist wordt; en niet te zeer genegen zijnde tot de wijn en tot de vleespotten, in navolging van Hanna en van Daniël en zijn metgezellen.

- Ten derde, nopens de kuisheid, waardoor men komt te temmen de ongeregelde driften en boze lusten, die strijden tegen het zevende gebod van de goddelijke wet (Rom. 13:13).

Nog werd er een vijfde kamer aan toegevoegd, om daarin in de christelijke lijdzaamheid onderwezen te worden, omdat zich die deugd, namelijk lankmoedigheid, verdraagzaamheid en lijdzaamheid, elk christen te stade komt, vanwege de velerlei verdrukkingen, waarvan alle ware christenen ieder hun deel krijgen; hetzij lichamenlijk, hetzij geestelijk, hetzij beproeving van het geloof, hetzij vervolgingen om der gerechtigheid wil, zoals Jobs lijdzaamheid beschreven staat (Jac. 5:11, Matt. 5:10 en 1 Petrus 1:7). Zodat hij in deze kamer onderwijs ontving, dat deze deugdoefening de ziel doet werkzaam zijn omtrent het kwaad der verdrukking, hetwelk door God Zelf toegezonden wordt, ten beste voor de Zijnen; alzo dat zij het geduldig en met stilheid verdragen, totdat er een goede uitkomst op volgt; waarom het ook de verdraagzaamheid der hoop genaamd wordt (1 Thess. 1:3).

Nog werd er een zesde verdieping op aangebracht en afgezonderd ter onderwijzing in de ware godzaligheid, een deugd, waardoor men Gode in alles welbehaaglijk dient en zulks niet in uiterlijke schijn, maar zowel in- als uitwendig, in waarheid en gerechtigheid; zowel voor God als voor de naaste. En terwijl nu de bewoner reeds bij de aanvang de ware godzaligheid was deelachtig geworden, zou het onderwijs, dat hij hier zou ontvangen voornamelijk daarin bestaan, hoe men te staan heeft naar meerder kracht en groter mate van godzaligheid.

Het zevende vertrek, dat op dit zesde nog werd geplaatst, was die plaats, waarin de nu gelukkige bewoner tot de betrachtning van de liefde der geestelijke broeders en zusters zou opgewekt worden. Rom. 16:1, met allen “Die God tot hun Vader in Christus hadden leren kennen en van eeuwigheid af verordineerd zijn tot aanneming tot kinderen in Christus Jezus” (1 Joh. 1) en die daarom ook als kinderen Gods, door Hem bemind, bewaard en verzorgd worden en die hierna verklaard zullen worden erfgenamen des hemels en der zaligheid te zijn.

Voorts bestond deze broederlijke liefde hierin, dat de zodanige, die hier door het geloof verenigd zijn en met elkaar dezelfde belijdenis omhelzen “tezamen gevoegd zijn in één en dezelfde zin, in één en hetzelfde gevoelen zijnde, dezelfde liefde hebbende van één gemoed en van één gevoelen zijnde” (1 Cor. 1, Phil. 1), alzo dat bij hen gevonden wordt een zoete onderlinge omgang; en wanneer iemand van één van hen in nood is, dat men als broeders zich over zulk één ontfermt en hem te hulp komt, zijnde verre van verdeeldheid des harten en des gemoeds, alsook om twisten en onenigheid te voeden, trouwens dit betaamde ook onze bewoner, zou hij enigszins gelijken naar de eerste christenkerk waarvan geschreven staat: “dat zij een van hart en een van ziel waren”, (Hand. 4) en gelijk Paulus de liefde en het geloof roemde zowel in betrekking tot de Heere Jezus als tot al de heiligen.

Dit zevende vertrek onze bewoner op het hartelijkst aanbevolen zijnde, opdat alzo de broederlijke liefde zou blijven, zo is het geschied, dat er nog een achtste of laatste afgezonderde plaats aan dit huis werd toegevoegd, hebbende een schoon en aangenaam uitzicht, wegens de hoogte en de hoeveelheid van ramen rondom, oostwaarts, westwaarts, ten zuiden en ten noorden. Deze dienden om onze bewoner in te scherpen, de liefde niet alleen met het woord, maar ook met daden te beoefenen; en dat niet alleen de geestelijke broederliefde, maar ook de liefde tot alle mensen moest

betracht worden en dat zowel aan bekenden als onbekenden, ja ook zelfs aan zijn vijanden. Want ofschoon de liefde zijn trappen heeft, zodat men de een wel meer dan de ander mag liefhebben, nochtans moet een christen aan allen zonder onderscheid zijn liefde betonen, naar het woord van de apostel, Gal. 6:10: “laat ons goed doen aan allen, doch het meest aan de huisgenoten des geloofs”. En dit is ook Jezus’ gebod, Joh. 15:12: “als een nieuw gebod” en een schuld, die nooit afbetaald wordt en waarin onze bewoner zijn ganse leven moest volharden om daarin meer en meer toe te nemen en overvloediger te worden.

Eindelijk werd het dak op het huis gelegd en wel door middel van overvloedige werkzaamheid en betrachtning van al die wetenschappen, waarin onze bewoner nu onderwezen was geworden, in alle de daartoe afgezonderde vertrekken of oefenscholen; in dier voege, dat hij dermate verzekering en gerustheid ontving, aangaande de bestendigheid en de sterkte van dit nieuw gebouw, dat onze *Uit de aarde aards* – doch nu hemelsgezind geworden zijnde – met een volle verzekering geloofde, dat dit huis, niet op een zandgrond maar op een rotssteen gebouwd was en dientengevolge ook staande zou blijven al ware het ook dat de winden zouden waaien, de plasregens neerstorten en de waterstromen daar tegenaan zouden komen.

Ja dat hij niet meer vreesde voor instorting of verwoesting door welke omstandigheden dan ook, hebbende God tot Kunstenaar en Bouwmeester en steunende op goddelijke fundamenten en grondvesten; zijnde daarenboven zonder handen gemaakt, om eeuwig te zijn een tempel des Heeren en een woning des Allerhoogste.

*Zie daar deez’ korte schets die hier zich in kan vinden,
Die danke God en wil opnieuw zich Hem verbinden
Of is dit vreemde taal, die gij nog niet verstaat,
Vlucht dan naar Jezus toe, wellicht is ’t haast te laat;
Dit, wens ik, lere u zelf des Heilands eigen Vader,
Of trok Hij u al reeds, Hij trekke uw ziel nog nader.*

Verhandeling¹

Over
Johannes 6:67 en 68

Jezus dan zeide tot de twaalven: Wilt gijlieden ook niet weggaan; Simon Petrus dan antwoordde: Heere, tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.

Opmerkelijk zijn de woorden, die men vindt in Jesaja 32:3: *En de ogen dergenen die zien, zullen niet terugzien, en de oren dergenen die horen zullen opmerken.*

De profeet heeft het in het eerste vers over een koning, die regeren zou in gerechtigheid; hiermede bedoelende de Messias, Christus Jezus. In vers 2 toont hij aan, dat *die man zou zijn als een verberging tegen de wind en een schuilplaats tegen de vloed* enz. Waarop hij dan in het derde vers laat volgen: *En de ogen dergenen die zien, zullen niet terugzien en de oren dergenen die horen, zullen opmerken.*

De profeet spreekt van de ogen en oren van hen die zien en horen: versta hiermede de ware begenadigden, die geestelijke ogen en oren van God ontvangen hebben. Geestelijke ogen, waardoor zij in staat gesteld zijn om het dierbare en schone, dat in de Heere Jezus en Zijn gemeenschap is, te zien en te aanschouwen. Want naar het woord der belofte zullen hun ogen de Koning zien in Zijn schoonheid. En zij die daar met veel hoogachting en verwondering worden ingeleid, zijn het ook, die door middel van het gehoor de stem van hun Liefste kennen, waardoor ze ook opgewekt, aangespoord en bekwaam gemaakt worden om Zijn stem als hun geestelijke Herder te gehoorzamen.

De ogen dergenen die zo zien zullen niet terugzien en dat betekent: niet ergens anders heen zien om rust en vergenoeging te zoeken en iets, dat buiten Jezus is; zij zullen niets boven Hem schatten of waarderen; maar integendeel, zij zullen op Hem blijven zien tot het einde toe.

En de oren die horen, die zullen opmerken; dat wil zeggen: nauwkeurig acht geven op hetgeen de Heere wil, om te beproeven, welke de zin en mening van Zijn woorden zijn, ten einde zich op een nauwkeurige wijze daaromtrent te gedragen en standvastig bij deze te blijven. De bevinding van zulke zieners en hoorders wordt door de gehele Bijbel heen geleerd. Het mag met een oprechte gaan zo het wil, en somtijds schijnen – door trouweloze afwijking van de Heere – alsof het tegendeel waar is; evenwel, het blijft in de grond van hun hart waarheid. En dit wordt ook openbaar als het er eens op aankomt om te moeten kiezen dat ze het aan des Heeren zijde houden en ook willen blijven, daar ze alleen de ware rust en vergenoeging in Jezus en Zijn gemeenschap kunnen vinden. Dit blijkt ook uit de woorden van Petrus, die uit naam van de twaalven, op de vraag van Jezus: *Wilt gijlieden ook niet weggaan?* Antwoord: *“Heere*

---

¹ Deze verhandeling werd uitgegeven in Nederland , tegelijk met de *Schets van enige geestelijke bevindingen*. De initialen zijn J. B. De preek is niet van John Bunyan. Misschien van een Nederlands oefenaar of predikant. De verzen zijn door Nederlandse dichters gemaakt. Zie Dr. H. van 't Veld, De pelgrimsstaf in mijn hand, De Banier, Utrecht, 2004.

tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.” De Heere Jezus, zo lezen wij in het begin van dit hoofdstuk had twee wonderen gedaan. Hij had vijfduizend mensen gespijzigd met 5 broden en 2 vissen, en daarna wandelde Hij op de zee, waar de discipelen aan het vissen waren. Daarna lezen wij, dat Hij tot de schare zeide, dat zij Hem niet zochten om de tekenen, die Hij deed, maar omdat zij van de broden gegeten hadden; hen vermanende, niet te werken om de spijze die vergaat, maar die blijft tot in het eeuwige leven; daarbij op Zichzelf wijzende, dat Hij de ware geestelijke spijze was. Daarop lezen wij, dat toen de Heere zeide, dat Zijn vlees waarlijk spijs en Zijn bloed waarlijk drank was en dat zij geen leven hadden in zichzelf, tenzij zij het vlees van de Zoon des mensen zouden eten, velen van Zijn discipelen zeiden: deze rede is hard, wie kan dezelve horen! Waarover Jezus hen bestraft doch velen van Zijn discipelen teruggingen en niet meer met Hem wandelden. Bij deze gelegenheid zeide Jezus tot de twaalf discipelen: *Wilt gijlieden ook niet weggaan? Waarop Petrus antwoordde: Heere, tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.*

Twee hoofdzaken komen ons hierbij voor.

1. De vraag van Jezus aan de twaalven: *Wilt gijlieden ook niet weggaan?*
2. Het antwoord van Petrus: *Heere, tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.*

Het eerste vindt men in vers 67.

Het is duidelijk, dat met de twaalven, de apostelen bedoeld worden, daar die meerdere malen onder deze benaming voorkomen.

Tot dezen zei Jezus dan: *Wilt gijlieden ook niet weggaan?* Om dit recht te verstaan zullen wij moeten onderzoeken wat voor een weggaan door Jezus hier bedoeld wordt en wat de vraag van Jezus aan de twaalven daaromtrent wil zeggen.

Wat voor weggaan Jezus hier bedoelt, blijkt duidelijk uit het woordje *ook*. *Wilt gijlieden ook niet weggaan?* Bedoelende zulk een weggaan als in vers 66 wordt vermeldt. Wat wij dan ook kort zullen moeten onderzoeken. De evangelist zegt dan in vers 66: *Van toen af gingen velen van Zijn discipelen terug, en wandelden niet meer met Hem.*

A. *Van toen af*, te weten toen Jezus had gesproken van Zijn vlees te eten en Zijn bloed te drinken. Dit was voor hen aanstotelijk, vanwege de blindheid van hun verstand en zij wilden dit ook niet aannemen door de verkeerdheid van hun wil.

B. *Van toen af* dat Jezus hen wegens hun ongeloof bestrafte, hetgeen hun ondragelijk was. *Van toen af*, zegt Johannes, *gingen velen terug en wandelden niet meer met Hem.* Zij gingen weg van Jezus, zij stonden niet alleen stil en verbaasd, maar zij gingen ook terug. Waar zij echter heengegaan zijn, wordt niet vermeld; waarschijnlijk naar de Farizeeën en schriftgeleerden, hun voorgaande meesters en dus ook tot de wet der ceremoniën. Zonder Hem die het tegenbeeld daarvan was, daarin te beschouwen en tot Hem opgeleid te worden; en tot hun eigen gerechtigheid en verdiensten door hun vermeende goede werken om daarin het leven te vinden.

O, onzalige gang, waardoor men niet *tot* Jezus maar van Hem gaat, en zo geheel *van* Hem afwijkt, gelijk deze discipelen, gaande van het waarachtige licht tot de nare duisternis. Van de weg van het eeuwige leven tot de eeuwige dood. Ja *van* de eeuwige zaligheid *tot* de eeuwige verdoemenis.

En hoe en op wat voor wijze gingen zij terug, zo, dat ze niet meer met Hem wandelden? Zo, dat zelfs het volgen van Jezus, dat ze tot die tijd toe (ofschoon niet in oprechtheid) gedaan hadden, door hen werd gestaakt en zij Hem geheel en al

verlieten, wordende ook van Jezus verlaten, Die geen enkel woord tot hen spreekt of hen toeroept bij Hem te blijven, want Hij wist wie zij waren.

De vraag nu van Jezus aan de twaalven is: *Wilt gijlieden ook niet weggaan?* Want Jezus wist, dat uit die afval niets dan ergernis kon ontstaan, waartegen Hij hen wil bewaren; doch op wat voor wijze?

Hij nodigt hen niet om te blijven, gelijk Hij anders wel deed, opdat het niet zou schijnen, dat Hij iets voor Zichzelf zocht, of dat zij met hun weggaan Hem enig onheil konden toebrengen; o neen, Hij had hun hulp en bijstand niet nodig. Hij zocht ze ook niet door bedreiging bij zich te houden, gelijk Hij had kunnen doen als hun Heere en Meester; de Heere toch wil geen gedwongen dienstknechten hebben, maar een gewillig volk, dat Hem met een volkomen hart wenst te dienen (Ps. 110:3)

Maar Hij zegt ook niet: gaat ook gij maar heen; o neen, dat zou geweest zijn of Hij hen had weg gestoten, daar Hij toch integendeel was gekomen om te zoeken en zalig te maken wat verloren was en terwijl Zijn medelijdend Hogepriesterlijk hart zulks ook niet toeliet, maar Hij wil hun zwakheid te hulp komen. En het was ook de wil des Vaders, dat al wat Hij Hem gegeven had, Hij daaruit niet zou verliezen, veel minder dat Hij ze van Zich zou wijzen.

Maar Hij doet het vraagsgewijs; Hij zegt: ***Wilt gijlieden ook niet weggaan?***

Niet dat Hij onkundig was, wat zij zouden doen, volstrekt niet; want zowel als Jezus vanaf het begin wist wie zij waren, die niet geloofden en wie Hem verraden zou, zo wist Hij ook dat zij (de elven) niet zouden willen weggaan, en dat hun hart, zich niet van Hem zou kunnen, noch willen aftrekken. O neen, hun ogen hadden eenmaal gezien en zouden nooit meer terugzien.

Ook niet dat Hij hun door dit te vragen, vrijheid wilde geven om van Hem weg te gaan, alsof Hij had willen zeggen: Ik laat het geheel en al aan u over of gij ook niet wilt weggaan, gans niet. Want dat zij in Hem zouden geloven en bij Hem blijven, was de wil Desgene Die Hem gezonden had en die konden zij niet wederstaan. Veel minder was dit vragen om hen in verzoeking te brengen en om hen als het ware te doen wankelen; evenals de duivel Adam en Eva deed wankelen. Neen, zeggen wij met Elihu: *verre zij God van goddeloosheid en de Almachtige van onrecht* (Job 34:10). Neen, God verzoekt niemand tot het kwade, maar een iegelijk wordt door zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlost (Jak. 1:13)

Maar Hij stelt hen dit vraagsgewijs voor om een duidelijker belijdenis aangaande Hem, uit hun mond te horen en om het genade leven dat in hen was, meer op te wekken en te verlevendigen. Eveneens om hun liefde tot Hem opnieuw te doen ontvonken en te verwakkeren, zoals het driemaal vragen van Jezus aan Petrus bij de zee: “Simon, Jona’s zoon hebt gij Mij lief?” tot de uitwerking had, dat hij eindelijk met een hart vol liefde antwoordde: Heere, Gij weet dat ik U liefheb.

Maar hoe, denkt wellicht iemand, zal de vraag: *Wilt gijlieden ook niet weggaan?* Wel in hun oren en harten geklonken hebben.

Mij dunkt zij zullen wel verwonderd zijn geworden dat Jezus hun die vraag stelde; want Jezus had hun voorheen geleerd, dat Hij alleen de oorzaak van het ware leven was en dat men Hem missende voor eeuwig moest verloren gaan. En nu te vragen: *Wilt gijlieden ook niet weggaan?* Zulks zal hen wellicht even vreemd in de oren hebben geklonken als die van Kapernaüm op het zeggen van Jezus dat Zijn vlees waarlijk spijs en Zijn bloed waarlijk drank was.

Door die vraag zullen zij ook wellicht bedroefd zijn geworden, evenals Petrus bedroefd werd, toen Jezus voor de derde maal tot hem zeide: *Hebt gij Mij lief?* Want toch de ondervinding leert, dat het smartelijk is, van iemand die men liefheeft, iets

dergelijks te horen; en zo zal het ook zeker wel geweest zijn met deze begenadigde zielen, die toch Jezus hartelijk liefhadden.

Of wellicht zullen zij erdoor bekommerd zijn geworden, uit een heilig wantrouwen, dat hun hart hen mogelijk mocht bedriegen, omdat het toch arglistig is, meer dan enig ding of uit vrees, dat Jezus als de Alwetende, reeds zag, dat ook zij Hem zouden verlaten; en dat te meer daar Jezus gezegd had daar zijn sommigen van u, die niet geloven. Misschien zijn zij als alle oprechten, die zich niet gaarne willen bedriegen, uit een beself dat er een eeuwig wel of eeuwig wee aan verbonden is, ieder voor zichzelf wel bekommerd geweest, of hij ook wellicht nog één van die mocht zijn.

Ofschoon het echter mogelijk is, dat in het begin op die vraag zoiets in hen is omgegaan zo diende het nochtans om het genade leven in hen en de liefde tot Jezus op te wekken, gelijk dat ook blijkt in het antwoord van Petrus, dat hij als uit naam van allen op die vraag geeft, zeggende: ***Heere tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.***

Als uit aller naam zeg ik, ofschoon er een Judas onder was die wel van Jezus zou weggaan. Doch Petrus spreekt alzo uit de rechte aard der liefde, die geen kwaad denkt (1 Cor. 13:5).

Wie Simon Petrus is en waarom hij deze naam draagt daar zullen wij niet lang bij stilstaan; alleen zeggen wij met een enkel woord, dat alleen de naam Simon hem bij de besnijdenis was gegeven, met de toevoeging Jona's zoon, zoals Jezus Zelf hem noemt. Doch Petrus heeft van Christus een nieuwe naam ontvangen, toen Hij tot hem zeide: gij zijt Simon, zoon van Jona, gij zult genaamd worden Cefas, hetwelk overgezet wordt Petrus. En in Matth. 16:18 noemt hem de Heere direct Petrus toen hij die heerlijke belijdenis deed, dat Jezus was de Christus, de Zoon van de levende God; Jezus zeide tot hem: *“Zalig zijt gij, Simon Bar Jona, want vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader die in de hemelen is; Ik zeg u, gij zijt Petrus en op deze Petra zal Ik Mijn gemeente bouwen en de poorten der hel zullen haar niet overweldigen.”* Dus zien wij, dat Petrus hier de kracht van die naam enigszins vertoont, terwijl hij de belijdenis in de naam van allen uitspreekt. En aldus in het goede te ijveren, uit een met liefde vervuld hart, is volgens de regels van Gods Woord goed; deze Petrus nu antwoordde: *tot wien zouden wij heengaan?*

In welk antwoord wij hebben op te merken:

In de eerste plaats zijn weigering om van Jezus weg te gaan, waaruit het genot blijkt, dat hij in Jezus en Zijn dienst vond. Hetgeen blijkt in de betuiging van Liefde, die Hij tot Jezus doet, in de benaming van Heere. Waarmee hij niet alleen belijdt dat Hij de waarachtige God is, maar ook betuigt door Hem tot hun Heere te hebben gekozen en zich in Zijn volzalige dienst hadden overgegeven. Dat ze Hem er nog voor erkenden en met de liefde van hun hart zulks bleven goedkeuren, zich verbonden hebbende en nog verbindende, om door Hem geleerd, geleid en bewaard te worden tot het einde toe.

Daarom richt hij dan ook tot Jezus de wedervraag: *tot wien Heere, zullen wij heengaan?* De Heere Jezus had gevraagd: *Wilt gijlieden ook niet weggaan,* en Petrus zegt in zijn wedervraag *tot wien zullen wij heengaan?* Hiermee geeft hij te kennen dat ze niet alleen allen een Leraar, Middelaar en Verlosser nodig hadden om in de weg der zaligheid onderwezen te worden en om door Hem behouden en gezaligd te worden, maar ook dat hij daarvan overtuigd is, omdat hij begrijpt, dat men door van Jezus weg te gaan een ander moest hebben, waar men zich veilig tot behoud voor tijd en eeuwigheid op kon verlaten. Het genadelicht had hen overtuigd dat ze in zichzelf

blind, arm en ellendig waren en daarom een Leraar nodig hadden, die hen onderwees in de weg Gods, die zij hadden te bewandelen om volgens de beloften hen te leiden door een weg, die zij niet wisten en hen te doen treden op paden, die zij niet kennen, om het duistere voor hun aangezicht tot licht en het kromme tot recht te maken (Jes. 42:16).

Ten tweede, dat zij strafschuldig waren en daarom een Borg en Middelaar nodig hadden, die voor hen aan de goddelijke gerechtigheid voldeed door lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid, om vergeving der zonden te hebben in Zijn naam én een erfdeel met al de geheiligden, tot de volle bezitting van een eeuwig zalig leven. (Hand. 20:32).

Ten derde, dat zij machteloos waren en daarom zulk een Heere en Koning nodig hadden, die hen door Zijn Woord en Geest regeerde, door Zijn genade kracht ondersteunde de kracht van hun geestelijke vijanden van dag tot dag verbrak en hen bewaarde tot Zijn hemels Koninkrijk (2 Tim. 4:18).

Dientengevolge vraagt hij als uit naam van allen: *tot wien, Heere, zullen wij heengaan?* Met deze vraag wil Petrus niet te kennen geven, dat hij van Jezus verwacht, dat Hij een ander zou aanwijzen. O neen, want Jezus, had vooraf duidelijk aangetoond, dat Hij alleen het ware middel tot behoudenis was, toen Hij zeide: Ik ben het brood des levens die tot Mij komt zal geenszins hongeren en die in Mij gelooft zal nimmermeer dorsten; en die van dit brood eet, zal tot in eeuwigheid leven. Alsook, dat het de wil Desgene was, Die Hem gezonden had, dat een iegelijk, die de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft, het eeuwige leven hebbe en dat Hij hem zou opwekken ten uiterste dage; die Jezus zou hun geen andere Herder en Leraar aanwijzen.

Ten vierde, wilde hij hiermede niet te kennen geven, dat hij begeerde dat, indien Jezus hun een ander aanwees, ze dan gewillig zouden zijn om Jezus te verlaten en zich tot een ander te wenden; o neen, zijn hart had daar een afkeer van. Want hij kon met de oprechten van hart zeggen: zou deze keus mij ooit berouwen?

*O neen, ik wil die keuze duizend malen,
Met al mijn hart vrijmoedig blij herhalen.
't Smart mij, dat dit niet eerder is geschied
Want al mijn heil is daar toch in gelegen,
Hoe het ook ga, 't zij 't voor mij is of tegen!
'k Was ongelukkig, had ik Jezus niet.*

Maar hij geeft daardoor zijn onkunde te kennen, dat hij niemand noch iets wist, waartoe zij veilig zouden kunnen henen gaan; terwijl hij alles, wat buiten Jezus was, beschouwde, als iets waarin zij geen ware rust noch vrede voor tijd en eeuwigheid konden vinden, als zijnde slechts gebroken bakken, die geen water houden, Jer. 2:13.

Ook schuilt er in deze vraag van Petrus een sterke ontkenning, alsof hij wilde zeggen: neen, Heere, wij willen van u niet weggaan en ons tot iets anders henen wenden, o neen, er is geen andere Naam onder den hemel, waardoor men kan zalig worden, dan door U, Hand. 4:12, terwijl Gij zijt de Weg, de Waarheid en het Leven, en niemand tot den Vader komt dan door U, Joh. 14:6 en daarom u zo te kennen, te lieven en met en voor U en in Uwen dienst te leven, is en blijft onze keuze.

In het slot zijner rede zegt Petrus: ***Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.*** Petrus spreekt hier van de woorden des eeuwigen levens, die Jezus had.

Woorden des eeuwigen levens zijn zulke woorden, waarin en waardoor het eeuwige leven wordt ontdekt en door den Heiligen Geest in het hart gewrocht en verzekerd.

Het is het geopenbaarde woord der waarheid, het Evangelie der zaligheid. Want toch deze woorden zijn woorden die ons kunnen leren:

A. Waarin dat eeuwige leven bestaat, zowel ten opzichte van de ziel als die van het lichaam ieder apart en als ten opzichte van ziel en lichaam beide, wanneer zij in de dag der zalige opstanding, bevrijd van alle zonden en ellende zal toegelaten worden tot het volmaakt kennen, lieven, dienen en verheerlijken van de volzalige, drie-enige God, in een ongestoorde genieting en verzadiging der vreugde en lieflijkheden aan God rechterhand eeuwiglijk (Ps. 16:11).

B. Ontdekt het evangelie ons Gods gave, hoe uit vrije genade en oneindige ontferming een vloek en doemwaardig zondaar van nature die uit kracht van de toegerekende erfschuld en dadelijke zonden, een erfwachter van de eeuwige rampzaligheid geworden was, wederom vervaardigd wordt tot de eeuwige zaligheid (Rom. 6:23).

C. Ook leeft het ons door wiens verdiensten het wordt geschonken te weten, door die van de Heere Jezus Christus, die door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid die vloek der wet heeft gedragen en het recht ten eeuwigen leven voor de Zijnen heeft verworven; want de genadegift Gods is het eeuwige leven, maar door Jezus Christus is ons die geworden (Rom. 6:23)

D. En ten laatste ontdekte het ons op wat voor wijze het wordt toegepast en verkregen, te weten door toerekening van Christus' gerechtigheid, door het geloof omhelsd en door de Heilige Geest toegepast; en door de trekkende genade uit de macht der duisternis en overzetting in het koninkrijk van Jezus, de Zoon van Gods liefde, waardoor men bekwaam gemaakt wordt om deel te hebben in de erven der heiligen in het licht. (Col. 1:12 en 13).

Deze woorden nu zijn de woorden des eeuwigen levens, omdat die het van God verordeneerde middel zijn, waardoor de Heere Jezus Christus door de werking van Zijn Geest het genadeleven werkt; hetgeen een kracht Gods tot zaligheid genoemd wordt. En Paulus getuigt, dat het geloof is uit het gehoor en het gehoor door het Woord Gods (Rom. 10:17).

Want daartoe wordt de mens aan zichzelf ontdekt, om zijn vloek- en doemwaardige staat en toestand in te zien, zijn walgelijke onreinheid voor de ogen van een vlekkeloos heilig God te beschouwen en zijn volkomen onmacht, om zichzelf te kunnen redden. Daardoor wordt hem de Heere Jezus Christus, als een voor hem gepaste en algenoegzame zaligmaker, Die al zijn schuld en al zijn zonden kan wegnemen, in Zijn dierbaarheid, algenoegzaamheid en bereidwilligheid ontdekt en aangeboden.

Waardoor hun hart op Hem wordt verliefd gemaakt, uitgelokt en over gebogen om zich geheel, onbepaald en vrijwillig aan Hem op te dragen en over te geven en Hem geheel en alleen voor zichzelf te omhelzen. Deze woorden zijn ook woorden des eeuwigen levens, omdat ze een gelovige op onfeilbare gronden verzekeren van het eeuwige leven; want daarin worden de merktekenen duidelijk opgegeven, waaraan dezulken gekend worden, zoals wij die vinden in Joh. 3:36: *Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven*; en in Matth. 5:3: *Zalig zijn de armen van geest, want hunner is het koninkrijk der hemelen. Zalig zijn die treuren, want ze zullen vertroost worden.* welke merktekenen de Heilige Geest zó klaar onder het zielsoog brengt, dat de ziel niet durft te ontkennen, dat zij genade in de ogen van God gevonden heeft: getuigende also de Geest Gods met hunnen geest, dat het werk in hun binnenste de waarheid is, 1 Joh. 5:6. Die ook wel eens een woordje uit dat woord, tot verzegeling op het hart

drukt, als bijvoorbeeld: *Ik heb u lief gehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid*, Jer. 31:3. *Zijt welgemoed, uwe zonden zijn u vergeven*, Matth. 9:2. *God, die u geroepen heeft is getrouw, die zal u bewaren tot Zijn Hemels Koninkrijk*, 2 Tim. 4:18 en meer dergelijke woorden.

Die ook bij de ontdekking van het Woord des eeuwigen levens hun wel eens zodanig bevindelijk in de zaken in leidt, dat ze de voorsmaken daarvan gewaar worden en met een verlangend hart wel eens uitroepen: Heere, wanneer komt die dag, dat ik daar zal ingaan en voor Uw aangezicht verschijnen, Ps. 42:3.

Deze Woorden des eeuwigen levens, zegt Petrus, dat Jezus bezat; en wel terecht, want men moet Jezus aanmerken als de Fontein, Oorsprong en Auteur van de leer der zaligheid, want zonder Jezus' volstreckte en eeuwige borgtocht was het nooit (met eerbied gesproken) Gode mogelijk geweest, ons de woorden des eeuwigen levens te doen horen, of het eeuwige leven aan iemand te schenken.

Ook moet men Jezus aanmerken als de Bodes des eeuwigen Vaders met den bijzondere last van de Vader bekleed, om dien als middelaar ons te verkondigen. Jes. 61:1: *De Geest des Heeren Heeren is op mij, om een blijde boodschap te brengen den zachtmoedigen*. Die ook was voorzien met overvloedige gaven des Geestes, om dit woord, met kracht te spreken, als hebbende den Geest ontvangen zonder mate.

Ook dient te worden aangemerkt, dat bij Hem de woorden zijn des eeuwigen levens, omdat Hij niet alleen is de verdienende en werkende oorzaak van het eeuwige leven, maar ook:

A. Dat Hij de onderhoudende oorzaak des eeuwigen levens is, 1 Joh. 4:9: *Hierin is de liefde Gods dat Hij ons zijn enig geboren Zoon gegeven heeft, opdat wij zouden leven door Hem*.

B. Dat Hij de bestierende oorzaak des eeuwigen levens is, want Asaf betuigt Ps. 73:23, 24: *Gij hebt mijn rechterhand gevat, Gij zult mij leiden door Uw raad*.

C. Dat Hij de volmakende oorzaak des eeuwigen levens is Joh. 4:14, *het water dat Ik hem geven zal, zal in hem worden een fontein springende tot in het eeuwige leven*.

Doch ook inzonderheid erkent Petrus als uit naam van allen, dat bij Hem de woorden des eeuwigen levens zijn, omdat door de woorden van Jezus, de kracht des eeuwigen levens door hun werd ondervonden, waardoor zij aanvankelijk werden levendig gemaakt, welk leven ook eenmaal in hen zoude volmaakt worden.

Dit nu merkt Petrus aan als de reden, waarom zij niet gelijk de anderen wilden weggaan, maar bij Jezus blijven en wel terecht want: Zij hadden Jezus volstrekt nodig, aangezien bij niemand nog bij iets buiten Jezus te vinden was wat aan hunnen behoefte kon voldoen.

En bij hem blijvende konden en zouden zij onfeilbaar deelachtig worden, wat tot hunne zaligheid nodig was, want die God is een God van volkomen zaligheid, Ps. 68:21 die van al wat Hem de Vader gegeven heeft, niet één zal verliezen, maar hen allen zal heiligen, zaligen en eenmaal verheerlijken.

Toepassing.

O, wat een zalig voorrecht zou het nu zijn, wanneer wij alleen in waarheid de keus voor de Heere Jezus hadden gedaan en ons tot Zijn dienst en verheerlijking aan Hem hadden opgedragen. Dat wij in oprechtheid des harten konden betuigen, dat het de lust, het leven en de vreugde van onze ziel was om Jezus en Zijn dienst met een volkomen hart en een gewillige ziel achter Hem aan te kleven. Maar hoe velen zullen hiervan niet zijn uitgesloten?

O, dat een ieder onzer zich eens in de tegenwoordigheid van een alwetend God, die ons kent en ziet, mocht onderzoeken of er waarheid in ons binnenste is. Ach, dat diegenen, die daarvan nog ontbloot zijn, hun ellendige toestand nog eens mochten beseffen en ter harte nemen en niet rusten voordat ze deel aan Jezus hadden en zich in waarheid aan Hem hadden overgegeven. En dat dezulken, die reeds die zalige keus hebben gedaan, eens in verwondering en aanbidding mochten wegzinken vanwege de genade aan hen bewezen en God daarvan de eer mochten geven, en daardoor opnieuw werden aangespoord om dicht bij Jezus te schuilen, waartoe ik wens dat de Heere krachtadig door Zijn Geest wil medewerken.

Gij zult ervan toch overtuigd zijn nog niet de keus voor Jezus en Zijn dienst te hebben gedaan, die nog zo geheel zorgeloos en onbekommerd daarheen leeft en niet eens uw gedachten, veel minder uw zielswerkzaamheden laat gaan over uw zielestaat en hoe het met u in de eeuwigheid gaan zal, die zo geheel in en voor de wereld leeft; en wat zijn er hiervan niet een groot aantal.

Sommigen van die, welke niet eens recht beseffen dat ze een onsterfelijke ziel hebben, die voor een eeuwigheid bewaard wordt en daarom is het geen wonder dat ze om een eeuwigheid niet denken.

Anderen zijn er die wel enig besef hebben, door een ontwaakt geweten, dat hen wel eens noopt tot nadenken; doch die gedurig weer worden afgeleid door de dingen van de tijd, wereldse gezelschappen en vermaken en daarom nooit bij zichzelf in oprechtheid vragen:

*Waar zal mijn ziel,
Als 't lichaam eens ontviel,
Waar zal mijn ziel dan henen?
Ach, ach, wat doe ik best,
Opdat mijn deel op 't lest,
Niet zij een eeuwig wenen?*

Anderen zijn er, die gerust en zorgeloos daarheen leven en zich inbeelden, dat ze tot Jezus en Zijn dienst behoren, omdat ze uit vrome, belijdende ouders zijn geboren; in die belijdenis zijn opgevoed en zich getrouw tot de tafel des Heeren begeven; waarop zij zo zeker en gerust voor de eeuwigheid zijn, dat zij het zonde zoude achten te twijfelen over hun aandeel aan Jezus en aan hun zaligheid. En zo laten zij zich door de duivel met de volste zekerheid gerust naar het eeuwig verderf leiden; doch in de tweede plaats zult ook gij bij uzelf wel overtuigd zijn noch nooit de keus voor Jezus en Zijn dienst te hebben gedaan, die noch nimmer zoveel in Hem, in Zijn dienst en gemeenschap hebt gezien, dat ge het waard acht alles te missen om Hem maar tot uw deel te hebben; en o wat zijn er ook niet een groot aantal dezulke onder ons!

Sommige zijn er die niet eens den Heere Jezus naar den letter kennen, hoewel Hij in al Zijn schoonheid, heerlijkheid, algenoegzame volheid en noodzakelijkheid in het Evangelie wordt ontdekt en bekend gemaakt; en geen wonder, want zij missen ook de rechte kennis van zichzelf.

A. In hunne zondige en walgelijke onreinheid, zoals zij waarlijk zijn in de ogen van een vlekkeloos heilig God.

B. In hunne vloek- en doemwaardigheid tegenover Gods onkreukbare rechtvaardigheid, die Hij niet kan verloochenen.

C. In hunne volkomen machteloosheid om zichzelf uit die droevige staat van ellende en machteloosheid te kunnen redden.

En omdat ze dit alles missen en het licht des Geestes hen daarvan geen indruk in hun hart doet ondervinden, zo dringt hen dit ook niet om den Heere Jezus met al Zijn weldaden als voor hen gepaste en noodzakelijk te leren kennen.

Anderen zijn er die Hem wel enigermate naar de letter van het Evangelie hebben leren kennen, en er zelfs veel van spreken, doch die daarmede dan al heel wel te vrede zijn en bij dat alles blijven berusten, zonder dat het enige aandoening op hunne harten of invloed op hunne daden heeft, maar ze leven voort naar het genoegen van hun zondig hart.

Wederom anderen, op wie het Woord Gods enige kracht heeft en die schijnen enigszins ontdekte te zijn aan zichzelf op wiens gemoed een gezicht van hunnen ongelukkige staat nu en dan enige aandoening verwekt en daardoor uitziende zijn naar de Heere Jezus, Hem als dierbaar en noodzakelijk schijnen te erkennen, en ook enigermate de besmetting der wereld ontvlieden; maar voor wie nochtans de Heere Jezus niet zó dierbaar en begeerlijk is, dat ze alles om Hem zouden willen verlaten, om in gemeenschap met Hem, tot Zijn eer en dienst te leven. Daarom blijven ze hinken op twee gedachten; die het in zover met Jezus en Zijn dienst houden als met hun genot in vele zondige dingen bestaan kan.

In de derde plaats zullen hier ook degenen moeten overtuigd zijn, die nog nooit de toevlucht tot Jezus hebben genomen, die ofschoon het scheen dat ze al voor Jezus en Zijn dienst hadden gekozen, in die tijd, wanneer het hun scheen ernst te zijn, en zij er alles konden geven en toonden het met Jezus, Zijn volk en Zijn zaak te houden en daarvoor uit te komen, en daarom ook de liefde en achting der vromen genoten; doch die nu onder de van Jezus weggaande discipelen moeten gerekend worden.

Dezulken die, nu ze tot Jezus schenen gekomen te zijn, weer zijn teruggekeerd tot het opvolgen van de inwonende zonden met haar bewegingen en begeerlijkheden en nu weer leven naar hun eigen zin, wil en begeerte; die met de hond tot zijn uitbraaksel zijn wedergekeerd en met de gewassen zeug tot de wenteling in het slijk (2 Pet. 2:22). Die met een Demas de tegenwoordige wereld (welker besmetting zij schenen ontvloten te zijn) weer lief hebben gekregen (2 Tim. 4:10), en dus Jezus en Zijn volk weer hebben verlaten, die nu Zijn zaak benadelen en smadelijk van Hem en Zijn volk spreken, zo het met sommigen van die zelfs niet verder gaat.

Anderen, die zien dat er smaad, hoon, verguizing en bespotting aan de vrijmoedige belijdenis van Jezus en Zijn zaak verbonden is, en dat die Jezus' discipel wil zijn, zichzelf verloochenen, Zijn kruis opnemen en Jezus navolgen (Matth. 16:24) door also te wandelen gelijk Hij gewandeld heeft (1 Joh. 2:6) waarmede hun hart echter nooit is verenigd geweest. Dezen gaan het nu met diegenen houden, die wat kunnen plooiën, die de weg naar de hemel wat ruimer stellen en dientengevolge zeggen: met die mensen, die zo in zichzelf gekeerd en precies leven, ga ik niet meer mee; die verstaan de christelijke vrijheid niet; zij willen gemakkelijker naar de hemel en worden moeilijk als een ander hen aan hun zielsbedrog zou willen ontdekken, en daarom zeggen zij:

*Ik geloof, al voel ik al die zottigheden niet,
Ik weet van min of onmin, vreugd' of pijn,
Maar ik geloof en als deez' tijd voorbij schiet,
Wat kan ik meer als in den hemel zijn.*

En de arme wurm gaat gerust de eeuwige rampzaligheid tegemoet. Och, wat zijn ze toch ongelukkig, die zo in de strikken des duivels verward een gewis verderf tegemoet gaan.

Och, dat ze het mochten inzien eer het te laat is! Het is nu nog de tijd, de Heere roept zondaars en zondaressen tot bekering. Hij staat nog als met open armen, wachtende om genadig te zijn. Hij wil zich nog over ellendigen ontfermen; en daarom o, gij arme zondaar, terwijl gij Zijn stem hoort, verhard toch uw hart niet langer, want de Heere heeft gezworen dat na dezen tijd, geen tijd meer zijn zal (Openb. 10). Daarom gij afkerende zondaars en zondaressen, wendt u heden nog tot Jezus.

Och, dat het eens op hun hart gedrukt moge worden, dat gij een onsterfelijke ziel hebt te verliezen voor een eindeloze eeuwigheid, aan welker welzijn meer dan de gehele wereld gelegen is; *want wat baat het een mens, of hij de hele wereld wint en lijdt schade aan zijn ziel of wat zal een mens geven tot lossing van zijn ziel?* (Matth. 6:26)

Och, dat gij eens recht beseft, dat gij enkel door de lankmoedigheid en verdraagzaamheid van God nog leeft, die door Zijn hand slechts los te laten, een einde met u maakt (Job 6:9) en wie weet hoe schielijk dit kan gebeuren, en dan buiten Jezus zijnde, te moeten gewaar worden voor eeuwig verstoten te zijn van Gods aangezicht en dan in een eeuwige duisternis geworpen, waar wening is der ogen en knersing der tanden (Matth. 8:12). O, dat gij nog heden van uw dwaasheid mocht worden afgeschikt, om terug te keren en een eeuwig verderf te ontvlieden.

En daarom gij, die uw dwaasheid enigszins begint in te zien van zolang buiten Jezus' gemeenschap en dienst te hebben geleefd, bij Wie toch alleen de woorden des eeuwigen levens zijn; en die hebt opgehouden met datgene waarin toch geen wezenlijk heil voor tijd en eeuwigheid te vinden is; die enigszins beseft hoe nodig het is, deel en gemeenschap aan en met Jezus te hebben, o wij roepen u toe met een hart vol liefde tot uw eeuwig behoud:

In de eerste plaats, blijf ernstig met die overdenking bezig en ziet toe dat uw eigen zondig hart en de wereld, die in het boze ligt u daarvan niet aftrekt, maar zondert u in de eenzaamheid af voor de Heere Jezus, die de ogen der blinden wil openen (Ps. 146:8). En smeekt Hem zo goed als gij kunt, om Zijn licht, om daardoor recht te leren inzien uw alleszins zondige, vloekwaardige en machteloze staat tegenover een vlekkeloos, heilig en rechtvaardig God, ten einde daardoor gebracht te worden om van uzelf te walgen en als een radeloze tot Jezus te worden gedreven.

In de tweede plaats, zoekt onder verzuchting tot God om licht des Geestes, om Jezus in al Zijn volheid, tegenover al uw ellende en gebrek te leren kennen, en de volstreekte noodzakelijkheid om deel aan Hem te hebben, ten einde Hij u daardoor recht dierbaar moge worden, en dat gij uw ziel geen rust mocht geven, voor en alear zij met hem door het geloof is verenigd en zo deel en gemeenschap heeft aan Hem en al Zijn volheid.

En indien het u ernst is, de keus voor Jezus te doen, laat dan zulks geschieden met een oprecht voornemen des harten; met een hart, dat hem zodanig wil kiezen om ook eeuwig bij Hem te blijven. Tracht dit dan te doen onder en op een voorgaand heilig beraad, en een bedaard overleg; niet slechts hartstochtelijk en onbedachtzaam, o neen, laat zo uw begin niet zijn, opdat het niet bevonden wordt te zijn een morgenwolk en vroegkomende dauw, die spoedig verdwijnt (Hoséa 6:4). Maar begint met een bedaard en beraden overleg, om daarna geen berouw te hebben; men moet hierin doen, zoals Jezus door een gelijkenis aantoonde in Lukas 14:28, namelijk dat die een toren wil bouwen, eerst moet neerzitten de kosten berekenen, die tot volmaking nodig is; zo moet men ook doen, zal de keus voor Jezus bestendig zijn. Men moet zich

wel voorstellen, wat men op de weg achter Jezus al te doen en te lijden heeft, of het de ziel wel zoveel waard is en of zij in waarheid in de kracht en genade van Jezus wenst getrouw te zijn.

Daartoe zal echter dan ook nodig zijn een overgebogen en een vast voornemen van de wil, om op de vereiste voorwaarden de Heere te kiezen en bij hem te blijven, zoals David zegt in Psalm 119:106: *“Ik heb gezworen en zal het bevestigen, dat ik onderhouden zal de rechten Uwer gerechtigheid”*.

Ook zal daartoe nodig zijn alles te verachten, wat tussen de Heere en de ziel zou zoeken scheiding te maken, opdat de liefde van Christus zo begeerlijk voor de ziel wordt, dat zij er alles aan wil geven wat buiten hem is.

En dit te doen met een zuivere lust des harten, zodat de ziel met David in Psalm 119 kan betuigen: *Hoe lief heb ik Uw weg, ik heb Uw getuigenis gekozen tot mijn eeuwige erve; want zij zijn mijns harten vrolijkheid*. De Heere wens ik, lere u zo de keus voor Jezus en Zijn dienst te doen en bewerkte zelf daartoe uw harten door Zijn Geest.

En gij, o gelukkig en zalig volk, die verwaardigd zijt geworden om de keus voor Jezus met zulk een voornemen des harten te doen.

De blinde wereld mag uw geluk en voorrecht niet kennen, omdat ze God niet kent en daarom uw geluksstaat bespotten, gij moogt een verachte fakkel zijn naar de mening desgenen, die gerust is (Job 12:5). Gij zijt echter dat welgelukzalig volk, wiens God de Heere is, dat volk, dat Hij zich ten erve heeft uitverkoren (Ps. 33:12). De volzalige drie-enige God is met alles, dat Hij is en heeft uw algenoegzaam deel tot in eeuwigheid, in wiens gemeenschap gij eindeloos gelukkig en zalig zijt; en wij zeggen met Paulus in 1 Kor. 3:21: *alles is uwe, want Gij zijt van Christus*. Gelukkig volk, verblijd moogt gij zijn met dit uw zalig voorrecht, och dat de verheffing Godes in uw kelen was, om Hem er de eer van toe te brengen.

Maar me dunkt, ik hoor daar een oprechte, doch sukkelende ziel uit de bekommering van zijn hart bij zichzelf zeggen: 'Ach, wist ik maar dat ik in waarheid die keus voor Jezus en Zijn dienst gedaan had, wat zou ik dat een voorrecht achten. Wat zou het mij bemoedigen en opwekken om tot heerlijkheid van de Heere te leven. Maar ach, ik twijfel zo dikwijls, en denk dat het werk geen waarheid in mij is, en dat het eenmaal zal blijken, dat ik mij jammerlijk bedrieg; o hoe vreselijk zou het toch zijn, eens voor eeuwig bedrogen uit te komen.'

Er zijn er, die dit denken, omdat ze niet de juiste tijd weten, dat de Heere hen aan zichzelf ontdekte, dat zij hun verloren staat buiten Jezus bij bevinding leerden inzien en er werkzaam mede gemaakt werden en naar Jezus leerden omzien. Anderen, die zulks besluiten, omdat ze in het begin, toen de Heere hen aan zichzelf bekend maakte, en deed zien, dat hun weg niet goed was, niet zo'n ware weg van overtuiging gehad hebben als zij van anderen wel horen en dat nog wel van hen die uitwendig veel geschikter waren dan zij. En wat kan dat zo'n ziel lang doen schudden en moedeloos doen omzwerven.

Anderen zijn er, die wel niet geheel durven ontkennen dat de Heere hen wel aan zichzelf en hun verloren staat heeft ontdekt, zodat ze als radelozen bij zichzelf van alles leerden afzien wat buiten Jezus was, en het volstrekt noodzakelijke om deel aan hem te hebben, zichzelf vrijwillig, geheel en onbepaald menigmaal aan Hem hebben opgedragen en overgegeven. Hem geheel en alleen met hun ganse hart hebben omhelsd, met betuiging dat ze niets liever wensten dan dat Jezus maar geheel in hen leven mocht, en dat zij door Zijn kracht al wat ze zijn en vermogen, maar voor hem en in Zijn dienst mochten zijn. Doch die nog dikwijls denken, dat het werk hunner ziel

geen waarheid is, omdat hun hart veeltijds zo koud, dor en werkeloos omtrent Jezus is, en omdat ze zich aan zoveel trouweloosheid en afwijkingen schuldig maken, en daarom bekommerd zijn, of ze niet mede onder de van Jezus weggaande discipelen moeten worden gerekend.

O oprechte en bekommerde ziel, die om deze of dergelijke redenen zoudt denken, dat er geen waarheid in uw binnenste is, wij zeggen u tot bemoediging: O het zal er niet op aankomen, dat men de juiste tijd van zijn eerste overtuiging en verandering niet weet, of dat men juist die zware weg van overtuiging niet heeft gehad, zoals anderen die wel hebben doorleefd. De Heere bepaalt zulks in Zijn Woord niet en daarom moeten wij dit ook niet doen, het is slechts een list waardoor het ongelovige hart en de duivel menigmaal lange tijd de ziel in bekommering en moedeloosheid doen omzwerven; en daardoor de Heere van Zijn eer beroven en de ziel in haar vordering in de genade beletten. Nee, de Heere is en blijft vrij in Zijn weg, die Hij met u wil houden; het zal niet de vraag zijn hoe, maar of men in waarheid het geestelijke leven deelachtig is geworden.

En durft gij niet geheel te ontkennen dat de Heere u levend gemaakt heeft, wel laat dan het besef dat uw hart nu zo koud, dor en werkeloos omtrent Jezus is, en dat gij uzelf aan zoveel trouweloosheden en afwijkingen schuldig maakt, u tot smart, vernedering en verootmoediging dienen voor de Heere wegens het onbetamelijke en verfoeilijke daarvan. Maar maakt u daar niet uit op, dat gij mede onder de Jezus verlatende discipelen moet gerekend worden; want dan zou men vele oprechte christenen onder die moeten tellen in onze geesteloze dagen, en dat zou u ook in moedeloosheid de handen slap doen worden, als was er geen redding uit uw ongestalte te wachten. Doch om nader te komen en uw bekommerde en sukkelende ziel iets ter opbeuring en bemoediging voor te stellen, of het de Heere behaagde u daardoor te doen zien de dingen, die u uit vrije genade door de Heere geschonken zijn, om zo in erkenning daarvan te houden wat gij hebt. Om daardoor opgewekt te worden om Jezus in liefde achteraan te kleven en in Hem de krachten te vernieuwen om op te varen met vleugelen als de arenden, te lopen en niet moe te worden, te wandelen en niet mat te worden (Jes. 40:31).

Zo vraag ik u, en antwoord eens in oprechtheid voor de Heere:

Durft gij wel te ontkennen tijden en ogenblikken doorleefd te hebben, waarin het u gegund werd om door ontdekkend licht uzelf te beschouwen in uw zondige, onreine vloekwaardige en gans walgelijke toestand, tegenover Gods vlekkeloze heiligheid en onkreukbare rechtvaardigheid; zodat gij als een arme en machteloze worm in schaamte en verootmoediging in tranen als weg zonk, uitroepende wie ben ik, onwaardige dat de Heere naar mij zou willen omzien? Weet gij niet de tijden of ogenblikken, dat gij hetzij in mindere of meerdere mate ontdekkingen van de Heere Jezus hebt ontvangen als het enige, Gode betamelijke, gepaste, algenoegzame en noodzakelijke zoenmiddel om met God bevredigd en in Zijn volzalige gemeenschap hersteld te worden, waardoor Hij dierbaar en beminnelijk voor uw ziel werd, en uw hart in hongeren en dorsten naar Hem werkzaam was, met veel begeerten, verlangen en smachten naar Hem om met Hem verenigd te worden? Ja, durft gij te ontkennen het vrijwillig, geheel volstrekt en onbepaald opdragen van uzelf aan Jezus en het alleen geheel om niet en hartelijk kiezen van Hem dat toen in de ziel plaatsvond zeggende:

*U alleen, en zeg tot alle schepsels neen!
Jezus wilt Gij mij, ik wil U.*

O dorst gij toen niet wel eens voor de Alwetende te betuigen dat het u om Jezus en om met en voor de Heere te leven, te doen was; en dat hoe inniger, gezetter en heiliger hoe liever; zijn daar uw eenzame bidplaatsen en hoeken geen getuigen van? Wat zegt hierop uw hart? Acht gij het ook nog geen zalig voorrecht in dergelijke werkzaamheden u te mogen verlustigen, om als een worm in het niet weg te zinken, en zo genade te bedelen voor de troon, om met het ene oog op uzelf tot vernedering en met het andere oog op Jezus tot verheffing van vrije genade, te mogen zien, en zo omtrent Hem te verkeren en werkzaam te zijn. O, zijt gij dan niet in uw element, en wenst gij dan niet om lang in die werkzame gestalte te mogen blijven, kunnende betuigen: *bij deze dingen leef ik en in al deze is het leven van mijn geest* (Jes. 38:16). Wat antwoord uw hart hierop, bekommerde zielen?

Nog eens. Is het niet de stof van uw klacht, dat gij zo weinig hartelijk omtrent Jezus verkeert en voor Hem in Zijn dienst werkzaam zijt? En als het nu en dan eens onder het oog komt en door Geesteslicht op het hart gedrukt wordt, aan hoeveel afwending van Jezus en toekering van het hart tot iets dat buiten hem is, men zich schuldig maakt, o smart dat uw ziel niet en verootmoedigt het u niet voor de Heere? En als dan uw ziel zich eens voorstelt alsof Jezus haar vraagde: gij trouweloze, wilt gij Mij ook niet verlaten? Wilt gij ook niet van Mij weggaan? Doorgrievend zulke overdenkingen uw ziel niet, maakt het haar niet bedroefd en bekommerd, perst dat de tranen niet eens uit uw ogen? En werd uw hart niet wel eens in liefde opnieuw tot Jezus ontvonkt, wanneer het woord u in gedachten kwam: Het is een getrouw woord en aller aanneming waardig, dat Jezus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken (1 Tim. 1:15)?

Eindelijk vraag ik u nog, wat nog heden de keus van uw ziel is? Wilt gij ook niet als anderen van Jezus weggaan en leven naar uw eigen zin, wil en genoegen en deelnemen in het vermaak van de wereld? Of wilt gij voor Jezus en Zijn dienst leven en het met Zijn volk houden, al zoudt ge veracht, versmaad, verguisd en bespot worden? O als gij dat eens bedaard in de weegschaal van een geheiligd oordeel legt, wat zegt dan uw hart daarop? Zegt het niet: o, dat onderscheid is te groot. Ik wil het aan de zijde van Jezus houden en liever aan Zijn voeten sterven dan tot de wereld en de zonden wederkeren, want bij Hem alleen zijn de woorden des eeuwigens levens? En daarom:

*Hoger heil ik niet en kenne
Dan te dienen deze Heere
Dat ik mij aan Hem gewenne,
Is mijn lust, mijn rust, mijn ere.²*

Welnu dan, gij die zo gesteld zijt, blijft toch niet langer door ongeloof de Heere Zijn eer onttrekken, voor de vrije genade aan u bewezen en waardoor gij uzelf van uw geestelijk welzijn beroofd. Geeft de vorst der duisternis niet langer het zwaard in de hand om tegen u te kampen, u moedeloos te maken en van Jezus af te houden. Bid God om te mogen behouden wat ge hebt, opdat niemand uw kroon neme (Openb.

---

² De oorspronkelijke Nederlandse versie luidt:

*Hoger heil ik hier niet kenne,
Dan te dienen dezen Heer'.
Als ik mij aan Hem gewenne,
Dat's mijn schat, mijn lust, mijn eer.*

3:11). Wie weet, het mocht u eens gegeven worden in verwondering en aanbidding weg te zinken, dat God, die Volzalig is in en van Zichzelf, u met het voorbijgaan van zoveel duizenden heeft verwaardigd om de keus voor Jezus en Zijn dienst te mogen doen, en voorts eeuwig bij Hem te mogen blijven, en daardoor deel te mogen hebben aan Hem de volzalige drieënige God, in Wiens gemeenschap gij eeuwig volmaakt zult zalig zijn, en die eenmaal al de schatkamers van uw ziel zal vervullen (Spr. 8:21).

Maar wat behoorden zulke bevoorrechten dan ook niet de praktijk te tonen, dat de keus, die zij voor Jezus en Zijn dienst deden in oprechtheid was, door zich ook als de Zijnen te gedragen; zodat elk, die hen zag hen kon kennen, als dat zaad van de Heere gezegend (Jes. 61:9).

Daarom wil ik slechts met een enkel woord aanmerken:

O, wat moest het niet tot innige smart en droefheid zijn, dat de kostelijke kinderen Sions, tegen fijn goud geschat, zo de aardefflessen gelijk zijn geworden, zodat de Heere Jezus tegen hen moet zeggen: *dit heb Ik tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten, gedenk dan vanwaar gij uitgevallen zijt en bekeert u en doet de eerste werken* (Openb. 2:4 en 5).

O, waar vindt men nog die hartelijke verkleefdheid aan de zuivere evangelie waarheden, om vast te houden aan het getrouwe Woord, dat naar de godzaligheid is. Wat worden sommige godvruchtigen niet afgetrokken van de zuivere leer der waarheid, die niet meer naar waarde schattende en daaraan vasthoudende.

Waar is dat innig hartelijk leven en verkeren in het verborgen met God, en het vertonen daarvan in een tedere, godzalige wandel, zoals het de heiligen betaamt; door het zoeken en bedenken van de dingen die boven zijn (Kol. 3:1). In het vergeten wat achter is, en een uitstrekken tot dat voor is, en zo te jagen naar het wit en de prijs der roeping, die van boven is, in Christus Jezus (Fil. 3:14).

Elk godvruchtige kere hiermede eens naar binnen, vernedere zich voor de Heere en zoek vergevende en genezende genade in het zoenbloed van de Heere Jezus Christus, dat reinigt van alle zonden (1 Joh. 1:7).

Voorts zal ik niet meer ter beschaming van dat gezegende volk, dat nog als het steunsel van land en kerk is aan te merken spreken; laten wij onszelf maar onderzoeken en des Heere volk liever kort opwekken dicht achter de Heere te blijven; te dien einde zeggen wij dan: zoekt veel in overdenking omtrent de Heere Jezus werkzaam te zijn, Hem beschouwende in al het heerlijke en overdierbare, dat in en aan Hem is; gelijk de bruid dat deed in Hooglied 5. En in dat zalige dat in de gemeenschap met God Drieënig, hier in de tijd en hiernamaals volmaakt in de eeuwigheid te genieten zal zijn. Hem na te speuren in het aanbiddelijke van al Zijn wegen en gangen, die Hij houdt in Zijn heiligdom, in het zaligen van zondaren en in Zijn kinderen door deze woestijn te leiden naar de zalige eeuwigheid. Zodat gij in meditatieën met David zult moeten zeggen: *mijn overdenking van Hem is zoet* (Ps. 104:34) en: *Hoe kostelijk zijn mij o God, Uw gedachten, hoe machte vele zijn haar sommen, zoude ik ze tellen, harer is meer dan het zand, word ik wakker, zo ben ik nog bij U* (Ps. 139:17 en 18).

Tracht te blijven bij de goede belijdenis, die Gij eenmaal tot de Heere gekomen, hebt omhelst, hetgeen genoemd wordt: vast te houden aan het getrouwe woord (Titus 1:9). Te blijven bij de gezonde woorden (2 Tim. 1:13). Te strijden voor het geloof, dat eenmaal de heiligen is overgeleverd (Judas: 3). Bij het gebruik van die middelen, waardoor men toont met de Heere en Zijn zaak te houden. Bij het waarnemen van de openbare godsdienst, en wat daartoe behoort. Bij het oefenen van de gemeenschap der heiligen, zowel in het openbaar als in de onderlinge

bijeenkomsten, waarover de waarheid Gods, en stichting onder elkander gesproken wordt.

Tracht bij de Heere te blijven, door u al Zijn bevelen voor te stellen ter gehoorzaamheid: want zo zeide Jezus tot Zijn discipelen in Joh. 15:10: *Indien gij Mijn geboden bewaart, zo zult gij in Mijn liefde blijven* en in vers 14: *Gij zijt Mijn vrienden, zo gij doet wat Ik u gebied*. Daarom dan ook, die zegt dat hij in Christus blijft, moet alsoo wandelen als Hij gewandeld heeft en gelijk David daarom getuigt in Ps. 119: *Ik heb al Uw bevelen in alles voor recht gehouden, en alle valse pad heb ik gehaat*.

Eindelijk en ten laatste, tracht zulks te doen in en door het geloof, de Heere Jezus aanklevende, om zo de tijd, die men hier nog in het vlees heeft te leven door het geloof, in nauwe gemeenschap met Jezus, steeds kracht en sterkte bij hem zoekende door gedurige aanbieding van uzelf aan de Heere, zeggende: *Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?* Spreek maar, Heere, en Uw dienstknecht of dienstmaagd zal horen. In gedurig uitgaande genegenheid des harten tot Hem, en rust en lust zoeken in Hem. Hem biddende en smekende het zoete van Zijn nabijheid te mogen genieten, gelijk de Bruid in Hooglied 8: *Och dat Gij mij als een broeder waart, zuigende de borsten mijner moeder!* En: *Zijn linkerhand zij onder mijn hoofd en Zijn rechterhand omhelze mij* (Hoogl. 2:6). Om Hem zo in alles welbehaaglijk te mogen dienen.

O, mijn vrienden. Wat zou het een voorrecht zijn, om zo onder de gunstige toeknikking van de Heere te mogen leven en te wandelen door de woestijn van deze wereld naar het hemels Kanaän. En al moet de ziel echter dan ook nog veeltijds klagen over de wet der zonde, die in haar is; dat als ze het goede wil doen, het kwade bij haar ligt, waardoor zij haar Zielsvriend in het zoete van Zijn nabijheid nog zoveel moeten missen en moet uitroepen: *Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods* (Rom. 7:24). O, geen nood, de tijd van verlossing nadert en dus mogen zij met dezelfde apostel daarbij voegen: *Ik dank God door Jezus Christus onze Heere, die mij haast van al mijn ellende zal verlossen*.

*O, ziel, het kooiken zal haast breken,
Dat u hier besluit.
Dan zult gij den hals opsteken,
En vrij vliegen uit.*

Wie dit niet alleen in het geloof tegemoet mag zien, maar ook in verlangen des harten naar zucht, die mag met zeker dichter ook wel uitroepen:

*Lost mij haastelijk uit deez' kerker,
O volmaaktheids wijze Werker,
Dat Uw levenswel opborst,
Om te stelpen deze dorst,
'k Heb verdriet in 't aards gewemel,
' Zucht en hijg slechts naar den hemel,
't Schip geballast met uw min,
Voere uw Geest ten haven in.³*

Amen.

---

³ DE HEMELSE AREND zijn vlucht spoedende naar het dode lichaam. Wijze: 77e Psalm. Door Willem 'd Orville. Overgenomen uit "Het Bundeltje", Uitgave 1755.